

POSTAWY HUMANISTYCZNE – ETYKA, MORALNOŚĆ, KULTURA DUCHOWA

Bibliografia abstraktowa w wyborze

WYDAWNICTWA ZWARTE

(Książki dostępne w Bibliotece Pedagogicznej w Piotrkowie Trybunalskim)

FRITZHAND Marek : ***Etyka : pisma wybrane*** / red. Paweł J. Smoczyński ; Polska Akademia Nauk. Komitet Nauk Filozoficznych. – Wrocław ; Warszawa ; Kraków : Zakł. Nar. im. Ossolińskich : Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1990

Zawiera: *U podstaw etyki, Z zagadnień metafizyki, Studia z etyki marksowskiej, Zagadnienia szczegółowe.*

Sygnatura: 73078

JEDYNAK Stanisław : ***Z teorii i historii etyki.*** – Warszawa : Książka i Wiedza, 1983

Zawiera: *Etyka i aksjologia, Wybrane zagadnienia filozofii człowieka i etyki normatywnej, Z historii anglosaskiej etyki i aksjologii, Współczesne utopie i antyutopie w kręgu anglosaskim.*

Sygnatura: 48394, 49058

KOTŁOWSKI Karol : ***Aksjologiczne podstawy teorii wychowania moralnego.*** – Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk : Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1976

Zawiera: *Problem definicji teorii wychowania moralnego, Wartości moralne i problem ich genezy, Socjalistyczny system wartości etycznych, Problem modelowania w pedagogice, Pedagogiczna analiza systemu wartości etycznych, O zasadach i metodach umoralniania, Nauczyciele w służbie systemu wartości etycznych, Szkoła w środowisku.*

Sygnatura: 56093W

ROSMINI Antonio : ***Zasady etyki*** / przeł., wstęp i kalendarium Alfred M. Wierzbicki. – Lublin : Tow. Nauk. KUL, 1999

Zawiera: *Wprowadzenie do dzieł z filozofii moralnej, Pierwsze prawo moralne, Idea bytu najwyższą regułą sądu o dobru ogólności, Idea bytu jako zasada eudajmonologii, Idea bytu jako zasada etyki, Wola jako przyczyna dobra i zła moralnego, Władze podmiotu moralności, Dwa elementy aktu moralnego.*

Sygnatura: 89152

SZAWARSKI Zbigniew : ***Rozmowy o etyce.*** – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1987

Zawiera: *Pochwała mądrości, Godność, „Być szczęśliwym”, Zaufanie, Poczucie odpowiedzialności, Anatomia przyjaźni, Sfery prywatności, „Znosić cierpliwie, coś czego nie lubimy”, Protekcja, Przemoc i życie codzienne, Czy jesteśmy wolni?, Dom, Prawa i obowiązki, O nienawiści, Arogancja, Przypadek Sokratesa, Gwałt niech się gwałtem odciska, Zawsze jako cel, nigdy jako środek, Filozofia kary, Test, Cena postępu, „Czy naprawdę trzeba żyć za wszelką cenę?”, Gdy człowiek zabija człowieka, Gołębie, Wina i kara, Rozkosze pracy, Rozliczyć się z własnej pracy, O pewnym szczególnym przypadku hipokryzji, Czyste powietrze, I ty zostaniesz emerytem, Sprawiedliwość, przywileje czy dyskryminacja?, Niepokoje ludzi myślących, Kultura polityczna i wychowanie obywatelskie, Świadomość obywatelska, Nauczanie czy indoktrynacja?, Co powiedział Camus?*

Sygnatura: 62776-62777

TATARKIEWICZ Władysław : ***Dobro i oczywistość : pisma etyczne*** / pod red. Paweł J. Smoczyński. – Lublin : Wydawnictwo Lubelskie, 1989

Zawiera: *O bezwzględności dobra, O czterech rodzajach sądów etycznych, Obrachunek i nakazy, uczciwość i dobroć, Dobra, których nie trzeba wybierać, Pojęcie wartości, czyli co historyk filozofii ma do zakomunikowania historykowi sztuki, Definicja szczęścia, Pojęcie szczęścia i jego odmiany, Szczęście i moralność, Obowiązek szczęścia i prawo do szczęścia, Trzy etyki: studium Pascala, Doskonałość moralna, Etyczne podstawy rewindykacji i odszkodowań.*

Sygnatura: 72380

VARDY Peter, GROSCH Paul : **Etyka : poglądy i problemy** / przeł. [z ang.] Jerzy Łoziński. – Poznań : Zys i S-ka Wydawnictwo, cop. 1995

Zawiera: *Prawda w etyce, Platon: cnota i wiedza, Arystoteles i teoria cnoty, Tomasz z Akwinu i prawo naturalne, Kant i prawo moralne, Bentham i Mill – utylityzm, Stanowiska postuutilitarystyczne, MacIntyre – renesans teorii cnoty, Etyka buddyzmu, Etyka sytuacyjna, Sprawiedliwość i moralność – Rawls i Nozick, Aborcja i problem osoby, Eutanazja i etyka lekarska, Sprawiedliwa wojna, Prawa człowieka, Prawa zwierząt, Etyka i środowisko.*

Sygnatura: 82012, 82635-82637, 81868W

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

(Artykuły dostępne w Czytelnii Biblioteki Pedagogicznej w Piotrkowie Trybunalskim i/lub jej Filiach)

ARTAMONOWA Jekaterina I. : *Kultura duchowa nauczyciela* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 2, s. 17-20

Artykuł traktuje o podstawowych ideach nowego modelu kultury duchowej pedagoga jak: idea jedności świata, idea wszechświatowego posłannictwa osobowości, idea „soborowości” jako identyfikacji człowieka z jednością, idea domu narodowego, idea rozumienia etycznego, idea bez przemocy, idea koewolucji. Według autorki model kultury duchowej bazuje na dwóch podstawowych wartościach współczesnej ludzkości – przyrodzie i człowieku. Służy on samoukształtowaniu zawodowej postaci nauczyciela. W artykule opisano kulturę duchową nauczyciela poprzez: koncepcję życia zawodowego, profesjonalny obraz świata, pozycję zawodową, indywidualny styl duchowości.

BROŻEK Anna : *Ethica : terra ubi leones : skąd się biorą rozbieżności w naszych ocenach etycznych* // Przegląd Humanistyczny. – 2006, nr 5/6, s. 163-169

Autorka artykułu prezentuje modelową sytuację etyczną, której ocena etyczna nie budzi wątpliwości, a następnie rozważa czynniki modyfikujące tę modelową sytuację etyczną, które utrudniają dokonanie niebudzącej wątpliwości oceny. Zamierzeniem autorki jest potwierdzenie tezy, iż rozbieżności w ocenach etycznych są efektem ograniczeń poznawczych człowieka, nie zaś subiektywność samych wartości moralnych.

CHUDY Wojciech : *Prawdomówność słów, czynów i postaw „lekarstwem na zło społeczne” (cz. 3)* // Wychowawca. – 2006, nr 4, s. 16-17

Artykuł dotyczy problematyki kłamstwa społecznego. Prezentuje etyczne i moralne zasady postępowania w życiu w zgodzie z prawdą.

GRZESZCZYK Ewa : *Grzech się źle sprzedaje : przemiany we współczesnej amerykańskiej religijności* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 1, s. 85-92

Treść artykułu dotyczy zmian w podejściu amerykańskich katolików do pojęcia grzechu. W rezultacie przemian we współczesnej amerykańskiej religijności większość wierzących Amerykanów, wyznających religie należące do tradycji jednochrześcijańskiej, stało się zwolennikami *moralności na małą skalę (small-scale morality)*, w której nacisk kładziony jest na „skromne cnoty” i „zwykłe obowiązki”. Amerykanie ci nie osądzają innych, wierzą, że istnieje wiele prawd, chcą żyć w sposób godny i prawy, uważają, że zło może być przebaczone i poddane reformie. Autor tekstu wskazuje przyczyny i konkretne przejawy zjawiska „rozmywania się” (liberalizacji) koncepcji grzechu w amerykańskiej religijności.

KOKIEL Andrzej : *Rola rodziny w kształtowaniu systemu aksjonormatywnego człowieka w dobie eskalacji zła moralnego* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 2, s. 55-60

W obliczu kryzysu wzorców moralnych i autorytetów oraz różnorodnych problemów społecznych (bezrobocie, ubóstwo, agresja) autor upatruje w rodzinie fundament rozwoju młodego człowieka. Rodzina jako nośnik tradycji i obyczajów stanowi zbiór podstawowych norm oraz wartości wyznaczających postępowanie mieszczące się w kanonie życia zbiorowego. Dzięki rodzinie człowiek trwa w ukształtowanym systemie wartości pomimo różnorodnych oddziaływań środowiskowych i destabilizacji sfery aksjologicznej otaczającego go świata.

KRUPA Józefa : *Wartości i antywartości w interakcyjnym modelu edukacji* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 2, s. 69-75

Przedmiotem refleksji jest problem wartości i antywartości w interakcyjnym modelu kształcenia, głównie w odniesieniu do tak zwanego uczenia się we współpracy. Artykuł zawiera wyjaśnienia terminologiczne oraz charakterystykę wybranych wartości i antywartości w podmiotowych relacjach uczenia się we współpracy w odniesieniu do szkolnictwa wyższego.

MARIAŃSKI Janusz : *Postawy moralne młodzieży szkolnej w warunkach zmiany społecznej* // Przegląd Humanistyczny. – 2006, nr 5/6, s. 39-55

W opracowaniu przeanalizowano wybrane przejawy postaw moralnych młodzieży szkół ponadgimnazjalnych z czterech środowisk miejskich (dekalog jako postawa moralności, relatywizm

moralny, stosunek do norm moralności małżeńsko-rodzinnej i postawy wobec eutanazji). Tekst powstał na podstawie wyników szerokiego projektu badawczego Katedry Socjologii Religii Instytutu Socjologii KUL z 2002 roku.

MICHALSKI Mirosław A. : *Zło – jego przyczyny i sposoby przewycięzania w myśli Witolda Rubczyńskiego* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 1, s. 121-130

Artykuł prezentuje koncepcję zła w pracach polskiego filozofa Witolda Rubczyńskiego. Według Rubczyńskiego zło jest wtedy, gdy sprzeniewierzamy się ideałom i przekraczamy granice moralności, ale także wtedy, gdy zaniechujemy dobra, które możemy uczynić. Najbardziej odpowiednim stanowiskiem, jakie człowiek powinien przyjąć, według Rubczyńskiego, jest meliorizm – stanowisko pośrednie między pesymizmem i optymizmem.

MIKULSKA Jolanta : *Moralność i sprawność : współczesny spór o wartości* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 2, s. 32-40

W artykule scharakteryzowano współczesne tendencje transformacji systemu wartości. Porównano wartości moralne (orientacja interpersonalistyczna) z wartościami sprawnościowymi (orientacja zadaniowa) prezentując między nimi relacje: jako systemami opozycyjnymi wobec siebie, równoległymi oraz uzupełniającymi się.

RORTY Richard : *Etyka bez zasad* // Odra. – 2006, [nr] 9, s. 33-41

Artykuł jest fragmentem książki pt. „Philosophy and Social Hope”. Przedstawiono w nim pojęcie moralności i roztropności w filozofii Richarda Rorty'ego w odniesieniu do historii filozofii moralnej ze szczególnym uwzględnieniem pragmatyzmu.

RUSIECKI Józef : *Preferencje zasad moralno-etycznych i wzorców osobowych wśród nauczycieli* // Wychowanie na co Dzień. – 1996, nr 1/2, s. 13-15

Artykuł dotyczy ogólnopolskich badań pedeutologicznych przeprowadzonych w 1995 roku w ramach tematu: „Determinanty aktywności społeczno-zawodowej nauczycieli szkół państwowych i niepaństwowych. Celem badań było rozpoznanie stosunku badanych do podstawowych wartości moralno-etycznych ze szczególnym uwzględnieniem tych, które są odpowiedzialne za prawidłowe funkcjonowanie stosunków międzyludzkich. Efektem przeprowadzonych badań było określenie systemu wartości etyczno-moralnych, którymi nauczyciele kierują się w życiu, określenie poziomu identyfikacji badanych z pracą, którą wykonują oraz stosunku nauczycieli do religii jako wartości etycznej.

SAGAN Małgorzata : *Być sobą* // Wychowawca. – 2005, nr 5, s. 27

Krytyka postawy swobodnej ekspresji i samoakceptacji lansowanych wśród zwolenników treningu asertywności, nieograniczonych przez żadne etyczne i moralne normy postępowania.

TATAROWICZ Jan : *O słabnącej mocy wartości podstawowych* // Nowa Szkoła. – 1997, nr 5, s. 35-39

O ubóstwie filozoficznym świadomości uczniów na podstawie badań.

WIŚNIEWSKI Ryszard : *Etyka jako soteriologia* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 1, s. 28-40

Artykuł zawiera rozważania na temat filozofii zła, fascynacji złem oraz etyki jako nauki o zbawieniu. Autor zaprezentował również aspekt metodologiczny zagadnienia.

ZIEMBIŃSKA Renata : *Feminizm a problem zła* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 1, s. 68-74

Autorka artykułu prezentuje problem zła w kontekście teorii feministycznej na przykładzie książki Carol Giligan i Nel Noddings „Women and Evil”. Prezentuje kobietą *etykę troski* w opozycji do męskiej *etyki sprawiedliwości*. W zaprezentowanych teoriach kobiety rozumieją zło w sposób konkretny, jako coś bolesnego i raniącego, natomiast mężczyźni – jako coś abstrakcyjnego, polegającego na złamaniu zasady. Zdaniem autorki kobiety cechuje większa zdolność stawiania oporu złu. Są świadome, że nie wyeliminują całkowicie zła, ale że są w stanie je zredukować.

ŻARDECKA-NOWAK Magdalena : *Moralna wartość jedności i zgody w kulturze ponowoczesnej* // Edukacja Humanistyczna. – 2006, nr 1, s. 53-67

Zaprezentowano dwie odmienne opinie na temat kultury nowoczesnej i ponowoczesnej – Jean-Francois Lyotarda oraz Alasdaira MacIntyre'a. Lyotard podkreśla moralną wartość niezgody, która jest wyrazem wolności, spontaniczności, kreatywności, indywidualizmu. MacIntyre nadaje najważniejsze znaczenie zgodzie, wspólnotowej jedności, dającej oparcie, poczucie jedności i jasną hierarchię wartości. Autorka prezentując dwie przeciwne wizje społeczeństwa nowoczesnego i ponowoczesnego, stawia liczne zarzuty i wytyka rozmaite niekonsekwencje w teoriach obu filozofów.

**WIĘCEJ TEMATYCZNYCH ZESTAWIEŃ BIBLIOGRAFICZNYCH
ZNAJDZIECIE PAŃSTWO W NASZYM INTERNETOWYM SERWISIE POD ADRESEM**

<http://www.pedagogiczna.edu.pl>